

ingediend op **950** (2021-2022) – Nr. 2
17 november 2021 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Johan Deckmyn en Bart Tommelein

over het ontwerp van decreet

tot instemming
met de overeenkomst tot beëindiging
van bilaterale investeringsverdragen
tussen de lidstaten van de Europese Unie,
ondertekend te Brussel op 5 mei 2020

Documenten in het dossier:
950 (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

verzendcode: BUI

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneekhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management	4
1.	Algemene situering van de overeenkomst	4
2.	Gemengd karakter van de overeenkomst	4
II.	Bespreking	5
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	5
1.1.	Tussenkomst van Karin Brouwers	5
1.2.	Tussenkomst van Philippe Muyters	5
1.3.	Tussenkomst van Bart Tommelein	6
2.	Antwoorden van de minister-president	6
III.	Stemming	7
	Gebruikte afkortingen	8

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme stond op 9 november 2021 het ontwerp van decreet tot instemming met de overeenkomst tot beëindiging van bilaterale investeringsverdragen tussen de lidstaten van de Europese Unie, ondertekend te Brussel op 5 mei 2020, op de agenda. Het ontwerp van decreet werd na bespreking aangenomen met unanimititeit van stemmen.

(Deze vergadering werd als hybride vergadering georganiseerd.)

I. Inleidende uiteenzetting door Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management

1. Algemene situering van de overeenkomst

Minister-president *Jan Jambon* legt uit dat het doel van de voorliggende overeenkomst erin bestaat de intra-EU bilaterale investeringsovereenkomsten gelijktijdig en op een gecoördineerde manier te beëindigen. In dergelijke bilaterale investeringsovereenkomsten wordt vastgesteld onder welke voorwaarden investeringen tussen twee staten verlopen. In het kader van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie is Vlaanderen partij bij vele overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen. Intra-EU bilaterale investeringsovereenkomsten zijn overeenkomsten die specifiek zijn aangegaan tussen landen die lid zijn van de Europese Unie.

De spreker preciseert dat een groot aantal van die intra-EU bilaterale investeringsovereenkomsten werden afgesloten in de loop van de jaren negentig. Dat gebeurde dus voor de EU-uitbreidingen van respectievelijk 2004 (Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Slovenië, Cyprus en Malta), 2007 (Roemenië en Bulgarije) en 2013 (Kroatië). Het ligt voor de hand dat deze investeringsbeveiliging sinds de uitbreiding van de Unie niet meer zou hoeven te bestaan, aangezien alle lidstaten gelijkelijk gebonden zijn door dezelfde regels in de interne markt.

Het Europees Hof van Justitie oordeelde in de zaak Slowakije tegen Achmea BV (zaak C-284/16) dan ook dat de arbitrageclausules in de bilaterale investeringsovereenkomsten tussen EU-lidstaten niet verenigbaar zijn met het Europees recht. Dientengevolge werd beslist om een plurilaterale overeenkomst op te stellen die het mogelijk moest maken de intra-EU bilaterale investeringsovereenkomsten gelijktijdig en op een gecoördineerde wijze te beëindigen.

Tijdens de onderhandelingen die daarover gevoerd werden, golden voor Vlaanderen de volgende prioritaire aandachtspunten: (1) rechtszekerheid; (2) behoud van een gelijk speelveld; (3) nastreven van een consensus tussen de lidstaten omwille van de impact op de interne markt; en (4) toekomstige investeringsbescherming en de bijbehorende geschillenbeslechting.

Specifiek voor wat Vlaanderen betreft, heeft de voorliggende overeenkomst een impact op dertien BLEU-investeringsakkoorden die met andere EU-lidstaten werden gesloten.

2. Gemengd karakter van de overeenkomst

In 2018 werd geconcludeerd dat het hier om een gemengd verdrag gaat, waarbij zowel de federale overheid als de gewesten betrokken zijn. Begin 2021 werd de overeenkomst opnieuw beoordeeld naar aanleiding van het op 12 november 2020 door de Raad van State uitgebrachte advies bij het voorontwerp van decreet. De Raad

van State was immers van oordeel dat het hier om een dubbelgemengd verdrag ging, waarbij ook de gemeenschappen betrokken waren. Na herevaluatie werd beslist om het karakter zoals vastgelegd in 2018 te behouden. Er zijn immers geen zaken bekend van buitenlandse investeerders tegen België, of van Belgische investeerders tegen andere EU-landen. Hierdoor is de classificatie als gemeenschapsmaterie niet relevant.

Verder deelt de minister-president nog mee dat de voorliggende overeenkomst geen enkele rechtstreekse financiële weerslag heeft op de begroting of het personeelsbestand van de Vlaamse overheid.

Daar waar geen enkele overheid in België momenteel zijn instemmingsprocedure al heeft afgerond, is dat wel al het geval voor zeventien EU-lidstaten, te weten: Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Nederland, Polen, Slovenië, Slowakije en Spanje.

Om al die redenen verzoekt minister-president Jan Jambon de commissieleden dan ook hun goedkeuring te willen hechten aan het voorliggende ontwerp van instemmingsdecreet.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkost van Karin Brouwers

Karin Brouwers stelt vast dat een aantal EU-lidstaten geen partij zijn bij het voorliggende beëindigingsverdrag. Het gaat meer bepaald om Finland, Ierland, Oostenrijk en Zweden. Van de minister-president had ze graag vernomen op welke manier die landen dan gevolg zullen geven aan het Achmea-arrest. Of hebben de landen in kwestie misschien gewoon geen dergelijke bilaterale investeringsovereenkomsten gesloten met andere EU-lidstaten?

Tevens vraagt ze of er in dit verband nog zaken hangende zijn tegen België. Zijn er investeringsgeschillen met (ingezetenen van) andere EU-lidstaten? En omgekeerd, zijn er Vlaamse investeerders die betrokken zijn, of geweest zijn, in een geschillenbeslechtingprocedure tegen een andere EU-lidstaat?

1.2. Tussenkost van Philippe Muylers

Philippe Muylers kan zich helemaal terugvinden in het principe dat ten grondslag ligt aan het voorliggende verdrag. De zaak is immers volstrekt logisch. Het is hem echter niet helemaal duidelijk wanneer de bestaande intra-EU-investeringsovereenkomsten nu precies worden beëindigd.

Daarnaast meent hij dat het allicht zeer nuttig zou zijn mocht de Europese Commissie een volledig overzicht kunnen opstellen van de rechtsbescherming waarvan intra-EU-investeerders kunnen genieten sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon. Voor zover hij daar zicht op heeft, zit de betreffende Europese wetgeving momenteel immers verspreid over verschillende charters en wetgevingen. Allicht ware een codificatie hier uiterst nuttig. Met name voor onze kmo's ware dit handig, a fortiori wanneer er een soort handboek zou kunnen worden opgesteld dat hen een overzicht zou geven van het bestaande kader.

1.3. Tussenkomst van Bart Tommelein

Bart Tommelein spreekt zijn tevredenheid uit over het feit dat er ondertussen toch al een nieuwe modeltekst bestaat voor de BLEU-investeringsverdragen.

Het Europees Hof van Justitie oordeelde in de zaak-Achmea-Slowakije dat de arbitrageclausules in bilaterale investeringsverdragen tussen EU-lidstaten niet verenigbaar zijn met het Europees recht. Op 24 oktober 2019 kwamen de EU-lidstaten tot een akkoord over een plurilaterale overeenkomst voor de beëindiging van bilaterale investeringsverdragen binnen de EU. Zweden en Finland hebben die overeenkomst niet ondertekend. Hij had graag vernomen waarom zij dit geweigerd hebben en wat hiervan de concrete gevolgen zijn. Betekent een en ander dat de bilaterale investeringsakkoorden die werden gesloten door die twee landen automatisch nietig zijn geworden? Is dit voor de betrokken landen voordeliger dan partij worden bij het voorliggende verdrag?

Tijdens de onderhandelingen waren er voor Vlaanderen een aantal prioritaire aandachtspunten: rechtszekerheid, behoud van een gelijk speelveld, nastreven van consensus tussen de lidstaten omwille van de impact op de interne markt, en toekomstige investeringsbescherming en geschillenbeslechting. Meent de minister-president dat deze vier punten uiteindelijk ook voldoende centraal zijn komen te staan? Heeft men hier dus voldoende rekening mee gehouden?

Wat de reeds aanhangige arbitrageprocedures betreft, werden na het Achmea-arrest bijkomende (overgangs)maatregelen voorzien. Voor de investeerders die een procedure hebben opgestart na de bekendmaking van het arrest zijn er geen bijkomende maatregelen voorzien. Het lid vraagt welke regels er dan gelden voor investeerders in dergelijke 'nieuwe' arbitrageprocedures en dan meer bepaald voor zij die een procedure hebben opgestart na de bekendmaking van het arrest, maar voordat de voorliggende overeenkomst werd gesloten. Er wordt hier immers duidelijk vermeld dat er voor de BLEU-investeringsovereenkomsten geen gebruikgemaakt werd van het systeem van de voorlopige toepassing van het nieuwe verdrag. De vraag welke regels er dan wel gelden voor de betrokken investeerders is dus pertinent.

Verder stelt het lid vast dat het evenwicht van de overgangsregeling er zou in bestaan dat investeerders die een beroep doen op de nieuwe regels verondersteld worden afstand te doen van de procedureregels en materiële rechten die zij genoten onder de oude investeringsovereenkomsten. Hij had graag vernomen wat dit concreet betekent.

2. Antwoorden van de minister-president

In antwoord op de vragen over niet-deelnemende EU-landen legt minister-president *Jan Jambon* uit dat deze landen hun betreffende bilaterale akkoorden op individuele basis wensen stop te zetten. Zij hebben hierover een duidelijke intentieverklaring afgelegd. Er zal dus geen sprake zijn van oude bilaterale investeringsovereenkomsten die blijven 'hangen'.

Geen enkele Vlaamse onderneming is momenteel betrokken in een intra-EU-geschillenbeslechtingsprocedure.

Op de vraag wanneer de intra-EU bilaterale investeringsovereenkomsten definitief ten einde lopen, antwoordt de minister-president dat zulks tussen twee betrokken EU-lidstaten het geval is van zodra ze beide het akkoord geratificeerd hebben. Aangezien onderhand al een heel aantal lidstaten hun ratificatieprocedure hebben afgerond, zal de hele zaak allicht vrij snel aflopen.

Ook de minister-president is de idee van een codificatie van investeringsbeschermingsregels en -instrumenten genegen. Momenteel zijn er daaromtrent echter nog geen concrete engagementen genomen.

In antwoord op de desbetreffende vraag van Bart Tommelein bevestigt de minister-president dat in voldoende mate is tegemoetgekomen aan de Vlaamse prioritaire aandachtspunten. Mocht dat niet het geval geweest zijn, dan zou hij niet gevraagd hebben om dit akkoord goed te keuren.

Verder moge het duidelijk zijn dat qua toepasbare regels enkel het Europees recht nog geldt. De bilaterale investeringsovereenkomsten worden vanaf het Europees lidmaatschap van de betrokken landen gewoon overvleugeld door het EU-recht waar alle EU-lidstaten door gevat zijn. Dat principe wordt hier nu ook formeel geofficialiseerd.

Qua eventuele hangende procedures klopt het inderdaad dat de betrokken gedingvoerende partijen afstand doen van de oude procedureregels en van het oude materieel recht.

III. Stemming

Ter stemming gelegd, worden de twee artikelen evenals de integraliteit van het ontwerp van decreet tot instemming met de overeenkomst tot beëindiging van bilaterale investeringsverdragen tussen de lidstaten van de Europese Unie, ondertekend te Brussel op 5 mei 2020, aangenomen bij unanimitéit van 11 stemmen.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Johan DECKMYN
Bart TOMMELEIN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BLEU	Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
EU	Europese Unie
kmo	kleine of middelgrote onderneming